

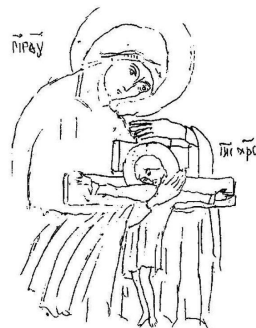
Tema novembre 2010

MARE MARIA SKOBTSOV: "LA PERSONA HUMANA, ICONA DE DÉU"

(De la biografia i recull de textos: *El sacramento del hermano*. Ed. Sígueme, Salamanca, 2004. Dibuix: Detall de la darrera icona brodada per la Mare Maria)

Elisabeth Pilenko («Lisa»). Màrtir ortodoxa russa. Família noble de Crimea (1891). Mor a les cambres de gas de Ravensbrück (1945). Socialista revolucionària, atreta per la poesia i per l'art –pintava icones-, es mogué per l'ambient literari de St. Petersburg. Tementada per l'ateisme, arran de la mort del seu pare, la seva vida refinada desembocà en un buit i frustració. Es casà amb un jove dels mateixos cercles literaris, però se'n separà. Posteriorment tingué una filla: Gaiana i es tornà a casar aleshores amb Danilo Skobtsov, oficial cosac. Entre 1919-22, fugint de la revolució s'exilià a Georgia. Neixen Yuri i Anastàsia. Sense feina, Danilo i la seva família marxen a París: dura vida immigrant, dificultats econòmiques, mort d'Anastàsia. Separació (1927). La mort de meningitis de la filla fou per a Lisa una revelació: «la visita de Déu»: *Des d'aleshores aspiro a un veritable camí, recte, seré (...) No s'ha inventat res més fort que aquestes paraules: "Estimeu-vos els uns als altres". Només cal anar fins al final i no fer excepcions*. Retroba les arrels cristianes de l'Església ortodoxa entre els emigrants russos de la capital francesa. Com a secretària de l'ACER (Acció Cristiana d'Estudiants Russos) va recórrer tot el país visitant-los. Trobava que tot el que feia era poc. Va definint la vocació monàstica que confià al seu director espiritual. Professà el 1932, superada l'acceptació del divorci, amb el nom de Maria, en record de Sta. Maria Egipcíaca. Però no era dona de disciplina de convent. Sentia molt endins allò que paradoxalment havia promès: "M'han calçat les sandàlies de la paraula adequada" (Cf. Ef 6,14s). 1932: Obre una llar per a dones sense família (la villa de Saxe, al districte VII de París). L'omple amb donatius i regals. Es fa petita i n'obre una de més gran al núm 77 del c/ Lourmel, paral·lel al Sena. S'omple de marginats, prostitutes, delinqüents... Recolzada per Lev Gillet, sacerdot oficiant d'aquell "monestir", anaven pels cafès i

tavernes de Les Halles, escoltant i servint les persones més turmentades. Al cap de poc temps moria també la seva altra filla Gaiana.

De difícil convivència, era criticada per anar despentinada o bruta, per fumar o escriure versos.

El 1940, Lourmel esdevé centre d'atenció de les tropes alemanyes que havien ocupat París. El centre acull russos i jueus. La situació s'agreuja. És detinguda el febrer de 1942, degut a la traïció d'una dona russa infiltrada a Lourmel per la Gestapo. Lourmel fou abandonada. El 16 de desembre tots els homes, inclòs Yuri foren enviats a Buchenwald i la Mare Maria a Ravensbrück a finals d'abril de 1943. Tot transformant els aspectes més repugnants d'aquell captiveri deia: *Aquest fum només és sinistre quan surt de la xemeneia. Mireu com s'eleva i com es transforma en un núvol lleuger, immaterial, que es dissol en l'espai infinit. Així fan les nostres ànimes que s'allunyen d'aquesta terra de pecat i amb un vol lleuger són aspirades per l'eternitat per a una nova vida de felicitat*. Com que sabia brodar, mentre feia mitjons per a l'exèrcit alemany, robava fil i brodava mocadorets que regalava a les amigues o canviava per pa.

El 31 de març de 1945, el nom d'Elisabeth Skobtsov constava en la llista de la darrera selecció de presoners exterminats. Sembla ser, a més, que ocupà el lloc d'una altra dona. Curiosament en els seus versos trobem la idea recurrent i premonitòria que moriria cremada:

*De les branques mortes, un fil de fum,
el foc flueix entre els meus peus,
el cant fúnebre cada cop és més fort.
Però la tenebra no és la mort ni el no res,
En ella s'hi dibuixa la creu.
És la fi, la meua fi consumada.*

Maria Skobtsov fou canonitzada l'1 de maig de 2004 a la Catedral St. Alessandro Nevskij de París.

**Som capaços d'estimar sense excepcions?
Què ens ho impedeix? Què ens hi ajuda?**

TEXTOS DE MARIA SKOBTISOV

VIURE A PARTIR DEL SEGON MANAMENT DE L'EVANGELI

Maria Skobtsov va trobar sentit al segon manament de l'Evangelí, l'amor al proïsme a partir de la mort de les filles. Això *m'obliga* –va escriure-, *a convertir-me en una mare per a tots*. El prototipus d'aquest amor, el veurà més tard en l'amor de la Mare de Déu al peu de la creu, contemplant en el crucificat a la vegada al seu fill i al seu Déu: *Igualment* –deia-, *nosaltres hem de descobrir en tot home i al mateix temps, la imatge de Déu i del fill que se'ns lliura en la compassió*. Aquest fou el tema de la seva darrera icona brodada a Ravensbrück.

La Mare Maria, situada en la tradició dels Pares del Desert com St. Nicolau, Serapió d'Egipte o Isaac el Siri, més actius que contemplatius, va viure la teologia de l'encontre i el cap. 25 de St. Mateu des del compromís amb la història però també des del rigor ascètic ortodox. Especialment, des d'un sentiment de comunió (*sobornost*), característic de l'Església ortodoxa, expressió de la «catolicitat» autèntica de l'Església com a lloc de la totalitat de la revelació i de la comunió universal, en què coexisteixen la unitat en la pluralitat, l'amor i la veritat. La Mare Maria planteja, en definitiva, ser un instrument en mans de Déu a partir d'aquesta comunió:

Hem de ser un mitjà i no una finalitat i, per tant, la nostra mobilització espiritual al servei de Déu i de l'altre ha de ser total i posar-se en pràctica fins al final... La persona que es bolca cap al món espiritual de l'altre amb el seu propi món espiritual, troba el misteri terrible i fecund de l'autèntic coneixement de Déu. No troba, en efecte, carn i sang, o sentiments i humors, sinó la veritable imatge de Déu en l'home, la icona de Déu esbossada en el món, el reflex del misteri de l'Encarnació i de la divino-humanitat. I l'home ha d'acceptar sense reserva ni condició aquesta terrible revelació i inclinar-se davant la imatge de Déu en el germà. (p.79)

La imatge de la Mare de Déu, per a l'ortodox, simbolitza, per altra banda, aquesta actitud d'estimar el proïsme:

La Mare de Déu roman fins als nostres dies traspasada per la creu del seu fill –per a ella una espasa de doble fil-, i per les espases de totes les nostres creus, de totes les creus de la divino-humanitat. (...) La Mare de Déu ens invita –exigència suprema-, a deixar que les creus dels nostres germans ens traspassin el cor. (p.80)

Quines creus dels nostres germans ens traspassin el cor?

LA MÍSTICA DE LES RELACIONS HUMANES

Per a la Mare Maria, el món és el gran «monestir» on convergeixen la dimensió humanista i social amb l'espiritual. Des d'aquesta perspectiva pensa que tampoc no s'ha de dissociar: jo i el món; el monjo i el món:

(...) quan tractem embriacs, criminals, bojós, desesperats, desficiats i a tota la lepra espiritual del nostre món (...) això, no és només un tribut pagat a l'obediència, una obediència que tingués per límit el nostre treball interior pròpiament dit; no, és el mateix treball interior (...) Quant més ens endinsem en el món i més ens lliurem al món, menys som del món, perquè qui és del món, en efecte, no es lliura al món. (p.86)

La Mare Maria fonamenta això teològicament i místicament:

Crist s'anorrea i el seu anorreament és l'únic exemple que tenim en el nostre camí. (...) aquest Déu –això és l'essencial-, que lliura la seva carn i la seva sang com a aliment per al món, el cos del qual fou elevat en la creu entre dos lladres, quan ens ensenya a construir murs interiors per a separar-nos del món? (...) Amb altres paraules, associa, fa combregar al món amb el seu cos divino-humà i, per això mateix el torna divino-humà. Per tant, tractar d'aïllar del món una part de la interioritat i de la profunditat de Crist –com si s'hagués pogut escapar quelcom del seu sacrifici divino-humà-, seria gairebé blasfem. (p.86-87)

La idea ortodoxa de la *sobornost* explica clarament aquesta dimensió de la divino-humanitat, del sacrifici de Crist *que es lliura al món fent-s'hi un sol cos*. En aquest sentit, la *sobornost* és una realitat superior, els components de la qual –les persones humanes- són tots i cadascun per complet un membre del cos. (...) Com es pot, aleshores, seguir dibuixant una frontera en l'ànima humana entre el que és del món i el que és del cel? Qui pot dir on acaba la imatge de Déu i on comença la debilitat humana? (p.87)

La persona humana, icona de Déu:

Donar a la vida una dimensió eclesial és experimentar el món sencer com un sol temple, ple d'icones que mereixen ser reverenciades, honorades i estimades, perquè són les imatges autèntiques de Déu, sobre les quals descansa la santedat del Déu viu. (p.89)

Reconeixem imatges de Déu en els nostres germans? Quines?

Per pregar: Lc 1, 46-56 ("Càntic de Maria")